

Konkluzje Rady w sprawie większego włączenia społecznego młodzieży niepracującej, niekształcącej się ani nieszkolącej

(2014/C 30/03)

RADA I PRZEDSTAWICIELE RZĄDÓW PAŃSTW CZŁONKOWSKICH
ZEBRANI W RADZIE

STWIERDZAJĄ, ŻE

1. Młode kobiety i młodzi mężczyźni są ważnym dobrem Europy. Stanowią potencjał na dziś i na przyszłość; stoją jednak przed licznymi wyzwaniami, takimi jak bezrobocie czy związane z nim problemy społeczne⁽¹⁾. Aby wyjść z obecnego kryzysu i zapobiec podobnym problemom w przyszłości, wszystkie państwa członkowskie muszą niezwłocznie przystąpić do działań na rzecz zatrudnienia, kształcenia i szkolenia, zaangażowania oraz włączenia społecznego młodzieży.
2. Młodzi ludzie niepracujący, niekształący się ani nieszkolący⁽²⁾ (zwani dalej „młodzieżą NEET”) mogą doświadczać negatywnych zjawisk społecznych, np. izolacji, braku niezależności, podejmowania ryzykownych zachowań, a także niestabilności zdrowia psychicznego i fizycznego, co naraża ich na wyższe ryzyko bezrobocia i wykluczenia społecznego w przyszłości. Wykluczenie społeczne młodych ludzi, a zwłaszcza młodzieży NEET, może mieć negatywne skutki dla gospodarki i narazić Europę na znaczne koszty. W 2011 roku straty gospodarcze wynikające z nieobecności młodzieży na rynku pracy sięgnęły 153 mld euro. To tylko ostrożne szacunki, przy czym odpowiadają one 1,2 % unijnej PKB⁽³⁾.
3. Sytuacja młodzieży NEET jest mniej lub bardziej skomplikowana, a młodzież ta ma różne cechy i potrzeby. Dlatego nieodzowne jest spersonalizowane podejście, które pozwoli skutecznie i z powodzeniem (ponownie) włączać te osoby w rynek pracy, system kształcenia lub szkolenia oraz w życie społeczne.

⁽¹⁾ W 2012 roku w Europie 7,5 mln młodych ludzi w wieku od 15 do 24 lat oraz dodatkowe 6,5 mln w wieku od 25 do 29 lat nie pracowało, nie kształciło się ani nie szkoliło. Oznacza to duży wzrost odsetka młodych ludzi określanych jako „NEET”: w 2008 r. wynosił on 11 % dla osób w wieku od 15 do 24 lat oraz 17 % dla osób w wieku od 25 do 29 lat, a w roku 2012 – odpowiednio 13 % i 20 % (Eurostat).

⁽²⁾ Komitet Zatrudnienia na posiedzeniu w dniu 19 maja 2010 r. ustalił, że definicja młodzieży niepracującej, niekształcącej się ani nieszkolącej obejmuje osoby bezrobotne (zgodnie z definicją MOP) niekształące się ani nieszkolące oraz osoby bierne zawodowo (zgodnie z definicją MOP) niekształące się ani nieszkolące.
Zob.: <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=6602&langId=en>

⁽³⁾ NEETs. *Young People not in Employment, Education or Training: Characteristics, Costs and Policy Responses in Europe* („Młodzi ludzie niepracujący, niekształący się ani nieszkolący: cechy, koszty i działania polityczne w Europie”), s. 2. Eurofound (2012).
Zob.: <http://www.eurofound.europa.eu/pubdocs/2012/54/en/1/EF1254EN.pdf>

4. Podejście to znalazło odzwierciedlenie w zaleceniu Rady z dnia 22 kwietnia 2013 r. w sprawie ustanowienia gwarancji dla młodzieży⁽⁴⁾. Zalecenie to przewiduje, że wszyscy młodzi ludzie w wieku do 25 lat w ciągu czterech miesięcy od uzyskania statusu osoby bezrobotnej lub od zakończenia kształcenia formalnego powinni otrzymać dobrej jakości ofertę zatrudnienia, dalszego kształcenia, przygotowania zawodowego lub stażu⁽⁵⁾.
5. Wsparciem dla politycznych inicjatyw służących redukcji bezrobocia wśród młodzieży mogą być panorama umiejętności UE oraz prognozy Cedefop dotyczące umiejętności, gdyż pomagają one identyfikować pojawiające się niedobory umiejętności, trendy w dziedzinie umiejętności oraz perspektywy rynku pracy.
6. Czynnikiem zwiększającym ryzyko znalezienia się wśród młodzieży NEET są często równocześnie okoliczności osobiste, ekonomiczne, edukacyjne i społeczne.
7. Ważną, uzupełniającą rolę mogą odegrać praca z młodzieżą, wolontariat, aktywność obywatelska oraz uczenie się pozaformalne i nieformalne – oferujące wszystkim młodym ludziom, zwłaszcza młodzieży NEET, wartość dodaną we wchodzeniu na rynek pracy: tworzą one mosty pomiędzy systemem edukacji a systemem zatrudnienia, stanowią uzupełnienie systemu edukacji formalnej, dają pewność siebie, budują kapitał społeczny, sprzyjają samorozwojowi, a także kształtują umiejętności miękkie i techniczne zwiększające szanse na zatrudnienie.
8. We wspólnych wnioskach z Konferencji UE na temat Młodzieży, którą to konferencję prezydencja litewska zorganizowała w Wilnie w dniach 9–12 września 2013 r., podkreślono, że należy dostosowywać edukację do potrzeb młodych ludzi i oczekiwań rynku pracy, ułatwiać przechodzenie z etapu edukacji do etapu zatrudnienia oraz zapewnić młodym ludziom lepsze warunki integracji na rynku pracy⁽⁶⁾.

⁽⁴⁾ Dz.U. C 120 z 26.4.2013, s. 1.

⁽⁵⁾ W związku z komunikatem Komisji z czerwca 2013 r. pt. „Wezwanie do działania w sprawie bezrobocia osób młodych” oraz z odnośnymi konkluzjami Rady Europejskiej państwa członkowskie, których regiony odnotowują stopę bezrobocia młodzieży wyższą niż 25 %, powinny do grudnia 2013 r. przedłożyć plan wdrażania gwarancji dla młodzieży. Pozostałe powinny to uczynić w roku 2014.

⁽⁶⁾ Wspólne wnioski z Konferencji UE na temat Młodzieży (Wilno, dnia 9–12 września 2013 r.).

UWAŻAJĄ, ŻE:

9. Należy dokonać oceny obecnych badań, systemów i programów na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim odnoszących się do młodzieży NEET, po to by zidentyfikować przeszkody w dostępie tej młodzieży – zwłaszcza biernej zawodowo – do usług.
10. Do pomyślnego wdrożenia unijnych inicjatyw na rzecz walki z bezrobociem i biernością zawodową wśród młodzieży, takich jak pakiet na rzecz zatrudnienia młodzieży, a zwłaszcza gwarancja dla młodzieży, może się przyczynić polityka młodzieżowa, a przede wszystkim praca z młodzieżą. Aby osiągnąć jak najlepsze rezultaty, potrzebne są więc spójne i wzajemnie się wzmacniające środki krajowe oraz inne instrumenty polityczne.
11. Należy zadbać o podejście całościowe i współpracę międzysektorową, aby zwiększyć włączenie społeczne młodzieży NEET. Kluczowe są inwestycje społeczne w umiejętności i potencjał ludzi przez całe ich życie, tak by zwiększyć możliwość ich integracji na rynku pracy i w życiu społecznym⁽¹⁾. Wszystkie instrumenty, środki i działania polityczne należy koordynować i wdrażać na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim, a w opracowywanie i realizację środków włączenia społecznego młodzieży należy zaangażować szeroką rzeszę zainteresowanych stron.
12. Priorytetem powinny być działania zapobiegawcze, tak by nie dopuścić do wzrostu liczby młodych NEET oraz przerwać cykl dziedziczenia wykluczenia społecznego. Aby reagować odpowiednio wcześniej i w ten sposób zapobiegać trafilaniu młodych ludzi do grupy NEET, potrzeba podejścia proaktywnego, w które włączeni zostaną: rodzina, osoby odpowiadające za wczesną edukację, szkoły, zwłaszcza organizatorzy kształcenia średniego i zawodowego, organizatorzy szkoleń i uczenia się pozaformalnego, organizacje pozarządowe, zwłaszcza organizacje młodzieżowe, osoby pracujące z młodzieżą, rodzice oraz inne zainteresowane strony.
13. Środki polityczne wobec młodzieży NEET muszą pod względem momentu reakcji, zakresu celów, założeń i działań uwzględniać zróżnicowanie młodych ludzi. Należy zwrócić większą uwagę na rozwiązanie problemu różnic między płciami w edukacji, na politykę społeczną i politykę zatrudnienia oraz na młodych ludzi o szczególnych potrzebach.
14. Środki wobec młodzieży NEET powinny być spersonalizowane i elastyczne i powinny służyć osiągnięciu w dłuższym okresie trwałych pozytywnych efektów na rynku pracy,

⁽¹⁾ Konkluzje Rady z dnia 20 czerwca 2013 r. pt. „Inwestycje społeczne na rzecz wzrostu i spójności”.

a także (ponownemu) włączaniu jej w kształcenie lub szkolenie oraz w życie obywatelskie lub społeczne. Pracując z młodzieżą NEET należy stosować nowatorskie metody i partnerskie uczenie się oraz wychodzić do niej z ofertą.

15. Aby nadać impet projektom w dziedzinie włączenia społecznego młodych ludzi, bardzo istotne jest skuteczne korzystanie z unijnych funduszy strukturalnych i inwestycyjnych, zwłaszcza Europejskiego Funduszu Społecznego, oraz inicjatyw i programów europejskich, w tym „Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych” i Erasmus+.

Z NALEŻYTYM POSZANOWANIEM ZASADY POMOCNICZOŚCI ZWRACAJĄ SIĘ DO PAŃSTW CZŁONKOWSKICH I KOMISJI, BY W RAMACH SWOICH KOMPETENCJI:

16. Opracowały, realizowały, a w stosownym przypadku dalej rozwijały krajowe, regionalne lub lokalne strategie lub programy, np. plany wdrażania gwarancji dla młodzieży, zwiększające włączenie społeczne młodzieży NEET. Strategie te powinny się opierać na faktach i współpracy międzysektorowej oraz powinny przewidywać udział wszystkich stosownych zainteresowanych stron. Opracowując strategie należy przewidzieć rozmowy z grupą docelową, planowanie, realizację, monitorowanie i ocenę skutecznych instrumentów politycznych. Monitorując i oceniając dostęp do środków politycznych oraz efekty, należy wziąć pod uwagę kwestię płci.

W dziedzinie zapobiegania

17. Promowały dostęp do adekwatnych, przystępnych, dostępnych i dobrych jakościowo usług, takich jak wczesna edukacja i opieka nad dzieckiem, mieszkalnictwo, usługi zdrowotne i socjalne, po to by zapobiegać trafilaniu młodych ludzi do grupy NEET i pozostawaniu w niej.
18. Propagowały pracę z młodzieżą i w pracę tę inwestowały oraz ułatwiły młodzieży NEET dostęp do tego typu usług, usprawniając współpracę międzysektorową pomiędzy stosownymi zainteresowanymi stronami.
19. Stosowały kompleksowe podejście do zjawiska wczesnego kończenia nauki, obejmujące środki zapobiegawcze i interwencyjne⁽²⁾.
20. Opracowały i wdrażały nowe, spersonalizowane podejścia, takie jak praca środowiskowa lub wychodzenie do młodzieży z ofertą, po to by bardziej włączać społecznie młodzież NEET. W pełni wykorzystały potencjał pracy

⁽²⁾ Zalecenie Rady z dnia 28 czerwca 2011 r. w sprawie polityk na rzecz ograniczania zjawiska przedwczesnego kończenia nauki (Dz.U. C 191 z 1.7.2011, s. 1).

- z młodzieżą, aby zapewnić młodym ludziom wiarę w siebie i samorozwój oraz przyczynić się do ograniczenia zjawiska wczesnego kończenia nauki ⁽¹⁾.
21. Stymulowały i wspierały dobre jakościowo poradnictwo – w tym zapewnianie informacji o możliwościach kariery zawodowej, prawach pracowniczych, perspektywach zatrudnieniowych i edukacyjnych oraz o możliwości swobodnego przemieszczania się – a także inne bardziej kompleksowe porady i wsparcie dla wszystkich młodych ludzi, zwłaszcza zagrożonych znalezieniem się w grupie NEET, i dla ich rodzin.
 22. Wzmocniły potencjał organizacji młodzieżowych, pracy z młodzieżą i innych form włączenia jako sposobów angażowania oraz wykorzystywały ich potencjał do włączania społecznego młodzieży NEET.
 23. Sprzyjały temu, by w ramach inicjatyw lokalnych i planów na rzecz spójności społecznej opracowano konkretne działania nakierowane na młodzież NEET w celu (ponownego) włączenia jej w życie społeczności lokalnej.
 24. Wykorzystały Europejski Portal Młodzieżowy jako platformę informacyjną, za pomocą której można informować młodych ludzi o kwestiach związanych z włączeniem społecznym.
- W dziedzinie kształcenia i szkolenia oraz uczenia się pozaformalnego**
25. Poszerzyły dostęp do edukacji drugiej szansy oraz wspierały nabywanie lub rozwijanie umiejętności i kompetencji zaspokajających potrzeby rynku pracy.
 26. Promowały doradztwo i poradnictwo zawodowe dostosowane do potrzeb młodych ludzi wykluczonych społecznie oraz zwiększały dostępność tego doradztwa i poradnictwa na wszystkich etapach życia tych młodych ludzi.
 27. Najpóźniej w 2018 roku posiadały – stosownie do krajowych uwarunkowań i krajowej specyfiki oraz w stopniu, w jakim państwa członkowskie uznają to za właściwe – rozwiązania dotyczące walidacji uczenia się pozaformalnego i nieformalnego, które pozwolą osobom indywidualnym wykorzystać je na potrzeby swojej kariery zawodowej i dalszego uczenia się ⁽²⁾.
- W dziedzinie przechodzenia z etapu edukacji do etapu zatrudnienia**
28. Zwiększyły dostęp do wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem oraz podniosły ich jakość. Należy zapewnić dodatkowe wsparcie dzieciom ze środowisk defaworyzowanych ⁽³⁾.
 29. Wdrażały program Erasmus+ jako instrument wspierający nabywanie kompetencji i umiejętności społecznych i obywatelskich oraz zwiększający mobilność i zatrudnialność młodych ludzi.
- W dziedzinie przechodzenia z etapu edukacji do etapu zatrudnienia**
30. Tworzyły partnerstwa między publicznymi i prywatnymi służbami zatrudnienia, służbami poradnictwa zawodowego i innymi wyspecjalizowanymi służbami dla młodzieży (organizacjami pozarządowymi, ośrodkami i stowarzyszeniami młodzieżowymi), po to by pomagać płynniej przechodzić z etapu bezrobocia, bierności zawodowej, kształcenia lub szkolenia do etapu pracy.
 31. Promowały dobre jakościowo uczenie się poprzez praktykę w miejscu pracy – np. przygotowanie zawodowe, praktyki i staże – jako skuteczny środek pomagający na trwałe przechodzić z etapu kształcenia i szkolenia do etapu pracy, zwłaszcza kształtujący umiejętności adekwatne do potrzeb rynku pracy oraz pozwalający na lepszy dobór pracowników – w kontekście m.in. oświadczenia Rady w sprawie europejskiego sojuszu na rzecz przygotowania zawodowego ⁽⁴⁾.
 32. Z uwzględnieniem zalecenia Rady w sprawie ustanowienia gwarancji dla młodzieży wdrażały środki mające przeciwdziałać bezrobociu młodzieży, a w szczególności usprawnić przepływy, m.in. poprzez opracowywanie podejść opartych na partnerstwie (i na udziale służb wspierających młodzież), wczesną interwencję i aktywizację, środki wspierające integrację na rynku pracy (w tym podnoszenie umiejętności i środki związane z rynkiem pracy), wykorzystanie funduszy Unii Europejskiej oraz ocenę i stałe doskonalenie systemów.
- W dziedzinie zatrudnienia**
33. Zadbaly o pełne i aktywne uczestnictwo w rynku pracy za pomocą aktywnych środków włączenia, promowały kreatywność i innowacyjność młodych ludzi w poszukiwaniu pomysłów na samozatrudnienie, wspierały przedsiębiorczość i pierwsze doświadczenia zawodowe.
 34. Eliminowały bariery – w tym dyskryminację wiekową i inne jej formy – utrudniające (ponowne) wchodzenie na rynek pracy, zajęły się różnorodnymi niepewnymi formami zatrudnienia, a w stosownym przypadku zastanowiły się nad możliwością ograniczenia pozapłacowych kosztów pracy, po to by zwiększyć perspektywy zatrudnieniowe młodych ludzi ⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ Zob. zalecenie Rady z dnia 28 czerwca 2011 r. w sprawie polityk na rzecz ograniczania zjawiska przedwczesnego kończenia nauki (Dz.U. C 191 z 1.7.2011, s. 1). Do wymiernych celów strategii „Europa 2020”, uzgodnionych przez Radę Europejską, należy ograniczenie odsetka osób wczesnie kończących naukę do poziomu poniżej 10 % oraz dbanie, by co najmniej 40 % młodego pokolenia zdobyło wykształcenie wyższe lub równoważne.

⁽²⁾ Zalecenie Rady z dnia 20 grudnia 2012 r. w sprawie walidacji uczenia się pozaformalnego i nieformalnego (Dz.U. C 398 z 22.12.2012, s. 1).

⁽³⁾ Konkluzje Rady w sprawie wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem: zagwarantujemy wszystkim dzieciom w UE dobry start w przyszłość (Dz.U. C 175 z 15.6.2011, s. 8).

⁽⁴⁾ Oświadczenie Rady z dnia 15 października 2013 r. w sprawie europejskiego sojuszu na rzecz przygotowania zawodowego.

⁽⁵⁾ Zob. zalecenie Rady z dnia 22 kwietnia 2013 r. w sprawie ustanowienia gwarancji dla młodzieży (Dz.U. C 120 z 26.4.2013, s. 1), pkt 16.

35. Umożliwiły służbom zatrudnienia – oraz organizacjom młodzieżowym i innym partnerom wspierającym młodzież – zapewnianie spersonalizowanego poradnictwa i planowania indywidualnych działań, w tym dopasowanych indywidualnych systemów wsparcia, od początku opartych na zasadzie obopólnych zobowiązań.
36. Włączyły podmioty zainteresowane polityką młodzieżową oraz młodych ludzi, a także organizacje młodzieżowe i inne organizacje społeczeństwa obywatelskiego, w opracowywanie i wdrażanie odpowiednich polityk, w tym gwarancji dla młodzieży, zwracając szczególną uwagę zwłaszcza na potencjał pracy z młodzieżą w identyfikowaniu młodzieży zagrożonej zjawiskiem NEET oraz w zbliżaniu do siebie tej młodzieży i usługodawców. Umożliwiły zainteresowanym podmiotom młodzieżowym propagowanie i reklamowanie możliwości, jakie dają gwarancja dla młodzieży oraz inne inicjatywy zatrudnieniowe i szkoleniowe.
37. W pełni przyczyniły się do przekształcenia EURES w prawdziwie ogólnoeuropejską sieć pośrednictwa pracy i rekrutacji, skupiającą się na zaspokajaniu potrzeb rynku pracy w poszczególnych państwach członkowskich, zawierającą ogłoszenia publicznych i prywatnych służb zatrudnienia o wolnych miejscach pracy oraz, w stosownym przypadku, oferty przygotowania zawodowego i stażu ⁽¹⁾.
38. Wspierały godzenie pracy z życiem prywatnym i rodzinnym, po to by zapobiegać przeszkodom w integracji na rynku pracy i przeszkód tych unikać,
- ZWRACAJĄ SIĘ DO KOMISJI, BY:
39. Przewidziała dzielenie się najlepszymi rozwiązaniami za pomocą odpowiednich narzędzi, które ma do dyspozycji, w tym sprawozdania z najlepszymi przykładami inicjatyw podejmowanych przez państwa członkowskie w dziedzinie (ponownego) włączania młodzieży NEET w zatrudnienie i system edukacji; uwzględniła inne badania i inicjatywy w tej dziedzinie i rozpowszechniła ich wyniki; wykorzystwała dobre rozwiązania będące wynikiem projektów finansowanych z programów i funduszy UE (tzn. „Młodzież w działaniu”, program „Uczenie się przez całe życie”, Erasmus+ i Europejski Fundusz Społeczny) oraz istniejące sieci współpracy w dziedzinie polityki młodzieżowej, np. Europejskie Centrum Wiedzy o Polityce Młodzieżowej.
40. Uwzględniła wkład sektora młodzieżowego w regularną, systematyczną ocenę przyszłych potrzeb rynku pracy i potrzebnych umiejętności i kompetencji.
41. Zabiegała i dbała, by w przyszłych unijnych programach dla młodych ludzi, np. Erasmus+, za jedną z priorytetowych grup uznano młodzież o mniejszych szansach, zwłaszcza młodzież NEET.
42. Promowała dialog między stronami zainteresowanymi problematyką młodzieżową, w tym osobami zajmującymi się pracą z młodzieżą i przedstawicielami przedsiębiorców, skupiając się na młodzieży NEET, indywidualnym poradnictwie dla niej oraz rozwijaniu umiejętności społecznych.
43. Podczas seminarium wysokiego szczebla zajęła się – na podstawie międzysektorowej współpracy przedsiębiorców, środowiska akademickiego, organów publicznych, młodzieży i innych zainteresowanych stron – wyzwaniami stojącymi przed młodzieżą NEET i poszukiwaniem ewentualnych rozwiązań.
44. Za pomocą wielostronnego nadzoru prowadzonego przez Komitet Zatrudnienia w ramach europejskiego semestru kontynuowała monitorowanie wydarzeń związanych z opracowywaniem systemów gwarancji dla młodzieży, ich wdrażaniem i efektami, analizowała skutki obowiązujących polityk oraz regularnie zdawała sprawę z tych wydarzeń.
45. Nadal wspierała starania państw członkowskich i innych zainteresowanych stron o większą ofertę dobrego jakościowo uczenia się poprzez praktykę w miejscu pracy, zwłaszcza w ramach europejskiego sojuszu na rzecz przygotowania zawodowego, oraz promowała wymianę najlepszych rozwiązań i doświadczeń w dziedzinie programów przygotowania zawodowego.

⁽¹⁾ Decyzja wykonawcza Komisji z dnia 26 listopada 2012 r. w sprawie wykonania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 492/2011 odnośnie do kojarzenia ofert zatrudnienia i wniosków o zatrudnienie oraz ich równoważenia oraz ponownego ustanowienia EURES (Dz.U. L 328 z 28.11.2012, s. 21).